

Прай тиксі кизілерде тјрелер (праволар) декларациязы

Алылган паза искірілген Јјн Ассамблеяның 217 А (III) резолюциязының 10 алай айда (декабрь айда) 1948 чылда

Сјс алны (Преамбула)

Санға алып, постың синін пілінгенін саназанын, хайзы прай кизілерде чоннар тјлінде пар, оларның тиң паза пыластырбас тјрее (право) пос чуртастың, пос оңдай чуртастың, сын паза прай тиксі амыр чуртас тјстігі (основа) полча; паза

санға алып, нимее салбанын паза хырт кјріргенін кизі тјрееелеріне (праволарға) нимее салбас оңдай чабал актарға ағылғаннар, хайзы чоннардың ах сағысты еректірчелер, паза андағ чир чарыхты педіргені хайда кизілер сјс паза киртініс (убеждение) пос оңдайы пар полар паза хорғыс чох паза хызылғаны чох чуртирлар паза, кизілерні пјзік кестеніске искірілген; паза

санға алып, кизі тјрееелері (право) елге арачыларға кирек толдыраын ечен, кизі ирік чох , халғанчы кирек ниме чіли, тирания паза пазыныс тоғыра кјдірілебезін; паза

санға алып, чоннарның ынархас палғалыс јзізіне полызарға кирек; паза санға алып, Піріккен Нацияларның чоннары Уставта постарының киртіністерін јјн кизі тјрееелері, постың синін пілінгенін паза кизінің аарлиине паза ир паза ипчі кизілернің тиң праваларын киречілібіскеннер паза пјгінге алғаннар социальной прогресске паза чуртас синіне хабазарға паза чуртас оңдайларын артых пос оңдайда чахсыландыарға; паза

санға алып, хазналар-членнар Піріккен Нацияларның Организациянын хада, прай чоннар аразында кизі тјрееелері паза јјн пос оңдайларны улуғланысха паза хабазарға паза хоостыра поларға сјс пиргеннер; паза

санға алып, пу кизі тјрелері паза пос оңдайларны прай тиксі оңарғаны улуғ пілдірігліг пу сјс пиргенге толдыра пјгінге,

Јјн Ассамблея,

Искірче пу Прай тиксі кизілерні тјрееелер декларациязын Пјгінге хайзын прай чоннар паза хазналар пјгерге кестенерге киректер андағ ползын полған на кизі паза полған на јменің органы, хақан-да санға алып, пу Декларацияны, кестенгеннер егредіг паза чарытханы хоостыра пу тјрееелерні паза пос оңдайларны улуғланысха хабазарға паза чіткіче пирерге, национальной паза чоннар аразындағы прогрессивнай мероприятиялар хоостыра , прай тиксі паза эффективнай санасханы паза оларның толдырылғанын хайди хазналар Организация членнері чоннар аразында, ідік чоннар аразында кемні территориялары оларның юрисдикция алтында.

1 Статъя

Полған на кізі пос паза тиң тјріпче паза тиң постың синін пілінгенін паза тјрелерініңде полча. Олардың сағынғаны паза арығ сағыс пар паза харындастар чіли тудынарға киректер.

2 Статъя

Полған на кізінің пу Декларацияда искирілген прай кізі тјрелері паза прай пос чуртас оңдайлары (свободалары) поларға кирек, пір пасхаланыс даа чох, расовой, теернің јј, ир алай ипчі кізі, тіл, религия, политической алай пасха даа киртініс, национальной алай социальной чонға кірчеткен хоостыра, нима-ноо (имущественной), сословной алай пасха да положениеліг.

Ағаа хоза, чарабинча политической, правовой алай чоннар аразындаы хазнаны статусызы тјстегі хоостыра хайдығ да пасказы идерге алай территория хайдар кізі кірче, санаспин пос алынаңа территория алай чох, пос устағлығ алай ба пірее хайди хызырылған суверенитеттіг.

3 Статъя

Полған на кізінің пар тјре чуртасха, пос оңдайлығ чуртасха паза теерге чарабазына (неприкосновенность).

4 Статъя

Пірдеене хулда поларға чарадылбинча; хул паза хулларны садығ хайдығ даа оңдайлығ чарадылбинча.

5 Статъя

Пірдеезін иреелирге алай чабал, кізі нимес чіли, пазынарға постың синін пілінгенін тезіреерге чарадылбинча.

6 Статъя

Полған на кізінің ,хайда даа ол полчатса, правосубъектнай санағлығ поларға тјре пар.

7 Статъя

Прай кізілер елге алнында тиңнер паза пір даа пасхаланыс чох елге тиң арачылырына тјреліг. Прай кізілер полған на дискриминацияның, пу Деклапацияны сайбапчатхан, тиң арачылырына тјрелеріг, паза хайдығ да полған чабал кирекке андығ дискриминацияға тартханы.

8 Статъя

Полған на кізінің пар тјре тјрелері компетентнай национальной чарғылардың эффективнай праваларын чазылғанына хаңан аның јјн тјрелері, конституцияның алай елгенің ағаа пирілген, сайбалчалар.

9 Статъя

Пірдеезін пойли арестовать полғанынаке, тутханысха алай сергеніне чарабинча.

10 Статъя

Полған на кізінің пар тјре, поэының тјреелері паза обязанностьтарын чарат саларға паза піліп аларға уголовнай пыролас тјстені, тјреліг, тиң полчатханында тјстегі хоостыра, аның чарғы кирегі сын азығ кјрілген паза прай киректеені санасха алылған пос алынча паза орта сын чарғының.

11 Статъя

Полған на кізінің пар тјре, хомай кирек ечен пыролатчатхан кізінің тјре пар пыро чох саналарға аның пырозы законнай оңдайның табылған читіре сын азығ чарғы езеріг хоостыра хайда ағаа прай арачылыныс оңдайлар пірілчелер.

Пірдеезі чарғылат саларға чарадылбинча сайбағ ечен хайзы хай пірее сайбағ иткен тјстігде алай ниме итпеені ечен, хайзы оларды иткен туста национальнай законнар алай чоннар аразындағы право хоостыра сайбаға саналбаннар. Ідік чарадылбинча хатығлас хайзы сайбағ иділген туста кирілген чарапчатхан хатығластың аар.

12 Статъя

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның поэының чуртазына паза сјбіре чуртазына ара кірерге, пойли кізі теңмезін сайбирға харазарға, аның чурттының, аның пічіктерінің чазыт нимелерге кірерге алай аның чезіне паза репутациязына. Прай кізінің андағ ара кірергенің елге арачылырына тјре пар.

13 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайча чјріске сығарға паза чуртачаң чирге полған на хазна істінде.

Полған на кізінің пар тјре полған на хазназа парыбызарға, ол санда поэы чуртапчатахан хазнаның, паза нандыра поэының хазназынзар айлан кил турарға.

14 Статъя

Полған на кізінің пар тјре хостадарның пасха хан-чиринде чазынчаң чир тілірге паза пу чазынчаң чирнің тузаланарға.

Пу тјреның тузаланарға чарабас хақан хостадар тјстелче, сынында политической нимес сайбағ итсе, алай Піріккен Нацияларның Организациязының харазығтарына паза принциптеріне тоғыра парчатхан киректер.

15 Статъя

Полған на кізінің гражданстволығ поларға тјре пар.

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның гражданствозын алай гражданство алыстыарын пыластырарға.

16 Статъя

Чазы читкен ир паза ипчі кізілер тјреліг расовой, национальной алай религия танығ хоостыра пір де хызырғаны чох хоных хонарға паза поэынын сјбіре тестирге. Олар тің тјрелернің тузаланчалар хоных хонарда , хоных тузында паза чарылыста.

Хоных хонарға чарадылча пос паза толдыра ла ікібезинин хоных хончатханнардың чарадығларында.

Сјбіре јменің јјн паза сын уйазы паза аның тјре јменің паза хазнанын саринаң арачыласха пар.

17 Статъя

Полған на кізінің пар тјре ниме-нооның ээленерге хайди пос алынча іджк, пасхалардын хада.

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның ниме-ноо пылазарға.

18 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пойли сағысха,ах сағысха паза религия; пу правоға кирче пос алынча поэынын религиязын алыстырырға алай киртініс паза поэының религиязына киртінерге хайди пос алынча іджк, пасхалардын хада, чонның алай пос алынча оңдайдың егредігде, Худайға пазырар туста ағ паза религиознай паза ритуальной кибірлер толдырыста.

19 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайлығ киртініске паза пос оларды чоохтирға; пу тјренің санда пар свобода тудых чох поэының киртініс тудынарға паза пос оңдайлығ тілирге, аларға паза тарадарға информацияны паза идеяларды хайдығ да кирек нимелердің хазна границелерге даа кјрбин.

20 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайлығ хорғыс чох чыылығларға паза ассоциацияларға.

Пірдеезі пірее ассоциацияза кестегліг кирерге чарадылбинче.

21 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос хазна устирында айғазарға кјні алай пос табылған кізі хоостыра.

Полған на кізінің пар тјре тің хазнадағы службаға кірер оңдай поэынын хазназында.

Чонның кестенізі елге правительствованын тјстігі поларға кирек; пу кестеніс поэына искіргені периодической паза сын табығларда табарға кирек, хайзы прай тиксі паза тиң табығ тјреліг иртірерге кирек чазыт табығлар хоостыра алай пасха тің формалдар хоостыра, табығлар свободазына читкіңе пирерге.

22 Статья

Полған на кізінің пар тјре јмениң члені улып, социальной читкіңе пирергене паза кирек толдырғанына анның поэының синін пілінгені улызарға паза анның алынча омазы пос јзізі экономической, социальной и культурной областарда праволарын национальной кестеніс хоостыра паза чоннар аразындағы хабазығ паза полған на хазнаның структуразы паза ресурстары хоостыра.

23 Статья

Полған на кізінің тоғысха пар тјре, пойли тоғыс таллирына, сын паза оңдайлығ тоғыс оңдайларға паза тоғыс чох полғанның тоғыр арачылааны.

Полған на кізінің пар тјре пірде дискриминация чох тин тоғыс ечен тиң тјлирге.

Полған на тоғынчатхан кізінің пар тјре орта паза сын сыйых пиргеніне, кізі чуртазына поэына паза анын сјбирезіне турызар читкіңе пирерге, паза кирек полза ,хозылғаны пасха социальной кирек нимелер читкіңе пирерге.

Полған на кізінің пар тјре профессиональной союзтар тјстирге паза профессиональной союзтарза кирерге поэынын кирексіністерін арачылирга.

24 Статья

Полған на кізінің тјре тынанарға паза маң тусха пар, ол санда сағыстығ тоғыс кені хызырғаны паза тјлегліг периодической отпуска тјре пар.

25 Статья

Полған на кізінің пар тјре андаг чуртас синіне, ол санда ас-тамах, кипазах, чурт, имнег сыныхтағ паза прай кирек социальной улызығ, хайзы хазых паза чахсы хоных поэына паза анын сјбіріне хабас пирерге кирек, паза тјре тоғыс чох полар туста, ағырығ, кинек полғаны, јкіс полғаны, улуғланыбысса кирт туста алай пасха

да киректе хақан чуртирға кирек нимелер чідіргені ол пыролығ нимес оңдайлар киліс парған туста.

Іңе полғаны паза олған тузы алынча сыныхтаға паза полызыға тјре пирчелер. Прай палалар хоныхта алай ба чох тјреннер тин социальнай арачылыныстын тузаланарға киректер.

26 Статъя

Полған на кізінің егредіге тјре пар. Егредіг тике поларға кирек пастагы паза ортын угредиг теерге андағ поларға кирек. Пастагы егредіг обязательнай поларға кирек. Технической паза профессиональной егредіг прайзына киліскек поларға кирек, паза пјзік егредіг прайзына тин киліскек полған на кізінің келігі тјста поларға кирек.

Егредіг айландырыбызарға кізінің толдыра јскеніне айландырыбызарға кирек паза кізінің тјрелеріне паза јјн пос оңдайларға улуғланыс јскеніне. Егредіг прай чоннар ароазында,расовай паза религиознай группалар аразында удур-тјдір піліскеніне, сыдамаға паза ынархасха полызарға кирек, паза Піріккен Нацияларның Организацияның амыр чуртас турызары тоғызына хабазарға кирек.

Іңе-пабалар приоритетнай тјрееліг постарының кічіг частығ палаларға егредіг кјрім таллирға.

27 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос чон јмезиниң культурнай чуртаста пойли аралазарға, искусстванын тың хынып тузаланарға, научнай прогрессте аралазарға паза анын пайынаң тузаланарға.

Полған на кізінің пар тјре арачылысха аның моральнай паза материальной кирексінстерін, хайзы ол авторы полчатхан научнай, литературнай алай художественнай тоғыстарның салтары полчалар.

28 Статъя

Полған на кізінің социальнай паза чоннар аразындағы чаа чох, амыр чуртасха, хақ ан пу Декларацияда пазылған праволар паза свободалар тооза толдырарға чарир,тјре пар.

29 Статъя

Полған на кізінің пар обязанностар јмезінің алнында, хайда ла аның омазына пос паза прай сариниң тыырға оңдай полар.

Праволарның паза свободаларын толдырарында полған на кізі законнаң паза чон аразындағы кізі праволарнаң кјрілген (ограничениелер) (хызырчатхан мералар) ла тарадылчалар кізінің праволарның паза прайзының јјн свободалары улуғлап саңай пасхаларының праваларына паза свободаларына кирек

санасханы паза улуғлааны читкіңе пиргені ечен паза моральдың, чон аразындағы иптіг полғаны паза чонның чахсы чуртастың демократическай јмеде сын кирексіністер толдырарын ечен.

Пу праволар паза свободалар толдырғаны Піріккен Нацияларның Организациязының харазығларына паза принциптерине хайди де тоғыр полбасха кирек.

30 Статья

Пу Декларацияда пір дее нима пасха хазнаның, чонның, хайдағ-да јменең алай алынча кізнең хайдағ даа тоғыстаң айғазар алай пу Декларацияда пазылғанны сайбир право чоннарның праволарын чох идер педінін сайбабчатхан тіп саба чарыдылбазын.